

CZU: 340.5:343.123:347.19

[https://doi.org/10.59295/sum8\(178\)2024_13](https://doi.org/10.59295/sum8(178)2024_13)

ASPECTE DE DREPT COMPARAT PRIVIND URMĂRIREA ȘI JUDECAREA INFRACTIUNILOR SĂVÎRȘITE DE PERSOANE JURIDICE

*Ana GURGHIS, Igor DOLEA,**Universitatea de Stat din Moldova*

Cercetarea științifică realizată se evidențiază prin analiza în aspect comparat a particularităților urmăririi și judecării infracțiunilor comise de către persoane juridice, din punct de vedere teoretic, cu elemente din practică. Având drept obiect de referință persoana juridică în calitate de subiect activ al infracțiunii, sunt examinate circumstanțele în care aceasta poate compărea în asemenea statut, reieșind din specificul său și continuând cu examinarea detaliată a procedurii privind tragerea la răspundere a acesteia. Obiectivul general urmărit de autor constând în identificarea elementelor distincte în procesul investigării faptei infracționale săvârșite de persoane juridice, în aspect comparat, în special cu legislația României, sunt supuse discuției instituțiile procesual-penale aplicabile în particular acuzatului „persoană juridică”.

Cuvinte-cheie: *persoană juridică, procedură specială, competență, control judiciar, reprezentare, începerea urmăririi penale.*

ASPECTS OF COMPARATIVE LAW REGARDING THE PROSECUTION AND TRIAL OF OFFENSES COMMITTED BY LEGAL ENTITIES

The scientific research conducted stands out through a comparative analysis of the particularities of prosecuting and judging offenses committed by legal entities, from a theoretical perspective, with practical elements. Focusing on the legal entity as the active subject of the offense, the circumstances in which it may appear in such a status are examined, starting from its specific nature and continuing with a detailed examination of the procedure regarding its liability. The general objective pursued by the author is to identify the distinct elements in the process of investigating offenses committed by legal entities, in a comparative aspect, especially with the legislation of Romania. The procedural-criminal institutions applicable specifically to the accused „legal entity” are discussed.

Keywords: *Legal entity, special procedure, competence, judicial control, representation, initiation of criminal proceedings.*

Materiale și metode de cercetare aplicate

Publicația a fost realizată prin utilizarea mai multor materiale teoretice, normative, precum și empirice. Problema în discuție a fost investigată prin prisma aplicării mai multor metode științifice specifice teoriei și doctrinei procesual-penale, în special metoda logică, comparativă și sistemică.

Rezultate obținute și discuții

Potrivit art. 520 Cod de procedură penală a Republicii Moldova [1] s-a stabilit expres că urmărirea și judecarea cauzelor penale privind infracțiunile comise de persoanele juridice, se va efectua în conformitate cu procedura obișnuită, cu derogările și completările prevăzute de capitolul VI, care are drept obiect procedura privind urmărirea penală și judecarea cauzelor privind infracțiunile săvârșite de persoana juridică.

Fiind concepută ca o procedură distinctă, plasată alături de alte proceduri speciale, în esență prevederile acesteia vin să ajusteze normele procedurale cu caracter general situației particulare în care în fața justiției compare persoana juridică, aceasta deținând până atunci, caractere specifice dreptului civil.

În egală măsură, legislatorul român, urmând aceeași logică, „a instituit în Codul de procedură penală al României o procedură distinctă privind tragerea la răspundere penală a persoanei juridice, adaptând conceptele analizate și interpretate de o manieră substanțială anume în doctrina de drept civil.” [2, p. 694].

Astfel că, în acord cu art. 489 al Codului de procedură penală român, „în cazul infracțiunilor săvârșite de persoanele juridice prevăzute la art. 135 alin. (1) din Codul penal în realizarea obiectului de activitate sau în interesul ori în numele persoanei juridice, dispozițiile prezentului cod se aplică în mod corespunzător, cu derogările și completările de rigoare. Sunt aplicabile în procedura privind tragerea la răspundere penală a persoanei juridice și dispozițiile procedurii de cameră preliminară, care se aplică în mod corespunzător” [3].

Una dintre caracteristicile deosebite ale procedurii speciale prenotate este „evidențierea rolului reprezentantului persoanei juridice, care devine o figură indispensabilă pentru desfășurarea acțiunilor procesuale, în contextul comiterii infracțiunii de către aceasta. Necesitatea unor asemenea prevederi este firească, or în lipsa unei persoane fizice ce ar acționa în numele și interesul persoanei juridice majoritatea prevederilor procesuale ar fi inoperabile” [4, p. 920].

În aspect general, definind persoana juridică ca subiect al infracțiunii, în legislația națională se remarcă că, potrivit art. 21 Cod penal, „persoana juridică, cu excepția autorităților publice, este pasibilă de răspundere penală pentru o faptă prevăzută de legea penală dacă aceasta nu a îndeplinit sau a îndeplinit necorespunzător dispozițiile directe ale legii ce stabilesc îndatoriri sau interdicții privind efectuarea unei anumite activități și se constată cel puțin una din următoarele circumstanțe: a) fapta a fost săvârșită în interesul persoanei juridice respective de către o persoană fizică împuternicită cu funcții de conducere, care a acționat independent sau ca parte a unui organ al persoanei juridice; b) fapta a fost admisă sau autorizată, sau aprobată, sau utilizată de către persoana împuternicită cu funcții de conducere; c) fapta a fost săvârșită datorită lipsei de supraveghere și control din partea persoanei împuternicite cu funcții de conducere” [1].

Art. 135 din Codul penal român [5] reglementează condițiile răspunderii penale a persoanelor juridice, prevăzându-se astfel că, persoana juridică, cu excepția statului și a autorităților publice, răspunde penal pentru infracțiunile săvârșite în realizarea obiectului de activitate sau în interesul ori în numele persoanei juridice. Instituțiile publice nu răspund penal pentru infracțiunile săvârșite în exercitarea unei activități ce nu poate face obiectul domeniului privat.

Subsecvent, analizând legislația României, în ceea ce privește persoanele juridice care pot răspunde în cadrul unui proces penal [6, p. 38-42], se evidențiază că, potrivit art. 135 din Codul penal român [5], răspunderea penală poate fi angajată doar în sarcina unei persoane juridice, respectiv a unei entități careia legea civilă îi recunoaște această personalitate. Iar alin. (1) al aceluiași articol, reglementează trei criterii care definesc elementul material al infracțiunii săvârșite de persoana juridică astfel: a) infracțiunea trebuie să fie comisă în realizarea obiectului de activitate al persoanei juridice; b) infracțiunea trebuie să fie comisă în interesul persoanei juridice; c) infracțiunea trebuie să fie comisă în numele persoanei juridice.

De remarcat că, atât în Republica Moldova, art. 21 alin. (1) Cod penal, cât și în România, art. 135 alin (3) Cod Penal, se statuează că, răspunderea penală a persoanei juridice nu exclude răspunderea penală a persoanei fizice care a contribuit la săvârșirea aceleiași fapte.

Autorul V. Păvăleanu, evidențiază că, „deși în legislația română, s-a consacrat posibilitatea cumulării răspunderii între persoana juridică și persoana fizică, soluție preluată din legislația franceză, în practică pot apărea situații în care să poată fi reținută numai răspunderea persoanei juridice, nu însă și a persoanei fizice” [7, p. 9].

Un alt aspect important de analizat este reprezentarea persoanei juridice. De astfel, în Republica Moldova, prin Legea nr. 1 din 06-02-2020 pentru modificarea unor acte normative [8], au fost aduse modificări la Codul de procedură penală, în partea ce ține de reprezentarea persoanei juridice.

În lumina noilor reglementări operate, procedura de numire a unui reprezentant legal al persoanei juridice, rezultă din conținutul art. 521 CPP, astfel că dacă, urmărirea penală sau judecarea cauzei împotriva persoanei juridice, se efectuează pentru aceeași faptă ori pentru fapte conexe și în privința reprezentantului legal al acesteia, persoana juridică își desemnează, în termen de 5 zile de la data aducerii la cunoștință a ordonanței de recunoaștere a persoanei în calitate de bănuț sau în termen de 48 de ore din momentul aducerii la cunoștință a ordonanței de punere sub învinuire, un alt reprezentant în privința căruia nu se desfășoară un proces penal [1].

În cazul în care, persoana juridică nu-și desemnează reprezentantul legal, în modul prenotat, în asemenea caz, la demersul procurorului, judecătorul de instrucție sau, după caz, instanța de judecată desemnează

un reprezentant al persoanei juridice din rândul persoanelor care gestionează persoana juridică, în privința căruia nu se desfășoară un proces penal [1].

Dacă, se constată că lipsesc persoane juridice care gestionează persoana juridică, organul de urmărire penală sau instanța de judecată solicită coordonatorului oficiului teritorial al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat desemnarea unui avocat care să acorde asistență juridică garantată de stat, fapt ce rezultă din conținutul alin. 2^a art. 521 Cod de procedură penală al Republicii Moldova [1].

În România, „reprezentarea persoanei juridice la îndeplinirea actelor procesuale și procedurale se realizează potrivit art. 491 alin. (1), prin reprezentantul legal al persoanei juridice. Dacă pentru aceeași faptă sau pentru fapte conexe s-a pus în mișcare acțiunea penală și împotriva reprezentantului legal al persoanei juridice, aceasta își numește un mandatar pentru a o reprezenta. În ipoteza în care persoana juridică nu și-a numit un mandatar, acesta este desemnat, după caz, de către procurorul care efectuează sau supraveghează urmărirea penală, de către judecătorul de cameră preliminară sau de către instanța de judecată din rândul practicienilor în insolvență autorizați” [9, p. 847].

O persoană juridică aflată în insolvență „poate fi reprezentată în procesul penal de persoana fizică desemnată prin hotărârea adunării generale a asociațiilor, în cazul în care administratorul societății a fost și el trimis în judecată” [10, p. 565].

Autorii români marchează că, se va impune desemnarea unui reprezentant din rândul practicienilor în insolvență și în cazul în care față de persoana juridică s-a dispus continuarea efectuării urmăririi penale în calitate de suspect, iar organele judiciare au dispus continuarea urmăririi penale față de suspectul reprezentant legal al persoanei juridice, pentru aceeași faptă sau pentru fapte conexe cu cea pentru care este acuzată persoana juridică și din orice motive persoana juridică nu își numește un mandatar” [11, p. 458-459].

Autorul M. Udroi, mai menționează că, „în cazul în care persoana juridică are calitatea de suspect sau inculpat va participa în procesul penal prin intermediul reprezentantului legal de la data efectuării actelor procedurale (nu este obligatoriu ca acesta să fie aceeași persoană cu reprezentantul legal de la momentul săvârșirii infracțiunii); (...) în cazul în care o persoană juridică are calitatea de inculpat, iar organele judiciare au pus în mișcare acțiunea penală împotriva reprezentantului legal al persoanei juridice pentru aceeași faptă sau pentru fapte conexe cu cea pentru care este acuzată, persoana juridică, aceasta va trebui să-și numească un mandatar pentru a o reprezenta, pentru a se evita existența unui conflict de interese între persoana juridică și reprezentantul legal al acesteia, de natură a conduce la prejudicierea dreptului la apărare a persoanei juridice; mandatarul ce urmează a fi desemnat trebuie să fie apt să asigure o apărare concretă și efectivă persoanei juridice, ia să nu fie un simplu interpus al reprezentantului legal” [12, p. 846-847].

Subsecvent, reprezentantul legal al persoanei juridice, va exercita drepturile persoanei juridice (de exemplu de a angaja un avocat, de a exercita apărarea prin propria persoană, dreptul la tăcere și privilegiul împotriva autoincriminării, dreptul de a exercita căile de atac, de a formula cereri, de a ridica excepții etc.) în procesul penal [12, p. 846-847].

În Republica Moldova, la audierea reprezentantului legal sau desemnat, acesta va fi întrebat dacă în calitate pe care o are, în baza împuternicirilor ce i-au fost acordate și al statutului procesual penal special, acceptă să facă explicații privitor la învinuirea care i se incriminează persoanei juridice și, în cazul în care își va expune acceptul consemnat corespunzător în procesul-verbal de audiere, va fi întrebat dacă recunoaște învinuirea ce i se impută persoanei juridice și i se va propune să înscrie explicațiile în procesul-verbal respectiv, întocmit în conformitate cu prevederile art. 260 și 261 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova [13, p. 27].

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a conchis că, persoana juridică trebuie să beneficieze de toate garanțiile unui proces echitabil, care include și privilegiul împotriva autoincriminării. Astfel că, în jurisprudența sa, a arătat că în măsura în care o acuzație penală este formulată împotriva unei persoane juridice, garanțiile oferite de Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, inclusiv cele instituite de art. 6 din Convenție privind dreptul la un proces echitabil (una din componentele acestui drept fiind și dreptul la apărare), sunt incidente și cu privire la persoana juridică [14].

În cazurile în care reprezentantul legal sau desemnat, „va reveni ulterior asupra poziției enunțate de el și/sau asupra vreunui din explicațiile pe care le-a făcut cu ocazia înaintării învinuirii, in-

clusiv pentru completare, procurorul va purcede la audierea suplimentară a învinuitului persoană juridică, consemnând explicațiile respective într-un proces-verbal perfectat la fel conform procedurii stabilite în art. 260 și 261 din Codul de procedură penală național” [13].

Analizând măsurile procesuale de constrângere aplicabile persoanelor juridice, evidențiem că, „la nivel național, autorii remarcă că, multe dintre acestea sunt inoperabile în cazul persoanei juridice. Legea stabilește că în cazul persoanei juridice se aplică în mod special controlul judiciar” [15, p. 698].

De aceeași părere este și cercetătorul I. Dolea, care indică asupra faptului că „controlul judiciar asupra persoanei juridice trase la răspundere penală poartă anumite particularități distincte în raport cu persoanele fizice. Unele măsuri procesuale, în mod firesc nu pot fi aplicate persoanei juridice” [16, p. 1288]. Mai mult, autorul conchide că măsurile aplicabile persoanei juridice sunt exhaustiv menționate în art. 523 Cod de procedură penală al Republicii Moldova.

Similar, autorii N. Gordilă și A. Gîrlea remarcă „art. 523 Codului de procedură penală a Republicii Moldova invocă o prevedere specială referitoare la instituirea controlului judiciar asupra persoanei juridice. Acest fapt corespunde necesităților inclusiv și datorită faptului că multe din măsurile preventive stabilite de partea generală a Codului, sânt inoperabile în cazul persoanei juridice” [17, p. 1063].

În această ordine de idei, potrivit normei art. 523 alin. (1) Cod de procedură penală al Republicii Moldova, pentru asigurarea unei bune desfășurări a procesului penal, la demersul procurorului, judecătorul de instrucție sau, după caz, instanța de judecată, dacă consideră necesar, poate dispune punerea persoanei juridice sub control judiciar.

Potrivit autorilor români, I. Neagu și M. Damaschin, „măsurile preventive care pot fi dispuse împotriva persoanei juridice având calitatea de inculpat în procesul penal sunt următoarele: a) interdicția inițierii ori, după caz, suspendarea procedurii de dizolvare sau lichidare a persoanei juridice; b) interdicția inițierii ori, după caz, suspendarea fuziunii, a divizării sau a reducerii capitalului social al persoanei juridice, începută anterior sau în cursul urmăririi penale; c) interzicerea unor operațiuni patrimoniale, susceptibile de a antrena diminuarea activului patrimonial sau insolvența persoanei juridice; d) interzicerea încheierii anumitor acte juridice, stabilite de organul judiciar; e) interzicerea desfășurării activităților de natura celor cu ocazia cărora a fost comisă infracțiune” [18, p. 506].

În Republica Moldova, măsura controlului judiciar, în cursul urmăririi penale, se aplică de către judecătorul de instrucție la demersul procurorului, iar reieșind din legislația României, în cursul urmăririi penale, măsurile preventive se dispun de judecătorul de drepturi și libertăți prin încheiere motivată dată în camera de consiliu, cu citarea persoanei juridice.

Într-o altă ordine de idei, legislația procesual penală națională prevede obligativitatea prezentării în fața organului judiciar sau instanței de judecată a persoanei citate. Astfel, potrivit art. 235 alin. (2) Cod de procedură penală al Republicii Moldova, „persoana citată este obligată să se prezinte conform citației, iar în caz de imposibilitate de a se prezenta la data, ora și locul la care a fost citată, ea este obligată să informeze organul respectiv despre aceasta, indicând motivul imposibilității de a se prezenta” [1].

Deci, citarea persoanei juridice urmează să fie făcută la sediul acesteia, în cazul în care acesta este cunoscut și în numele acesteia acționează un reprezentant legal, fie la domiciliul reprezentantului desemnat. Din acest considerent „determinarea exactă a persoanei juridice antrenate în proces, dar și a locului unde aceasta își are sediul, prezintă importanță nu doar la stabilirea competenței teritoriale în cadrul procedurii speciale, dar și la modul de citare a ei” [19, p. 1061].

Legiuitorul a prevăzut mai multe modalități de citare, acestea fiind: citație scrisă, prin notă telefonică, telegrafică, prin telefax ori prin mijloace electronice (prin intermediul poștei electronice sau prin alt sistem de mesagerie electronică).

Potrivit legislației procesual penale, „citația urmează să conțină următoarele elemente: denumirea organului de urmărire penală sau a instanței de judecată care emite citația, sediului său, data emiterii și numărul dosarului; numele, prenumele celui citat, calitatea procesuală în care este citat și indicarea obiectului cauzei; adresa celui citat, care trebuie să cuprindă: localitatea, strada, numărul casei, apartamentului, precum și orice alte date necesare pentru a preciza adresa celui citat; ora, ziua, luna și anul, locul de prezentare a persoanei, menționându-se consecințele legale în caz de neprezentare; mențiunea că partea citată are dreptul să

fie asistată de un avocat cu care să se prezinte la termenul fixat; dacă este cazul, mențiunea că apărarea este obligatorie, iar în cazul în care partea nu își va alege un avocat care să se prezinte la termenul fixat, i se va desemna un avocat care îi va acorda asistență juridică garantată de stat” [1].

Potrivit legislației României, persoana juridică se citează la sediul acesteia. Dacă sediul este fictiv ori persoana juridică nu mai funcționează la sediul declarat, iar noul sediu nu este cunoscut, la sediul organului judiciar se afișează o înștiințare. În cazul în care persoana juridică este reprezentată prin mandatar ales sau numit, citarea se face la locuința acestuia sau la sediul practicianului în insolvență desemnat în calitate de mandatar [20, p. 175].

Subsecvent, citația cuprinde: a) „denumirea organului de urmărire penală sau a instanței de judecată care emite citația, sediul său, data emiterii și numărul dosarului; b) numele, prenumele celui citat, calitatea în care este citat și indicarea obiectului cauzei; c) adresa celui citat, care trebuie să cuprindă în orașe și municipii: localitatea, județul, strada, numărul și apartamentul unde locuiește, iar în comune: județul, comuna și satul; d) ora, ziua, luna și anul, locul de înfățișare, precum și invitarea celui citat să se prezinte la data și locul indicat, cu arătarea consecințelor legale în caz de neprezentare; e) că partea citată are dreptul la un apărător cu care să se prezinte la termenul fixat; f) că, potrivit art. 171 alin. 2 și 3 Cod de procedură penală român, apărarea este obligatorie, iar în cazul în care partea nu își alege un apărător, cu care să se prezinte la termenul fixat, i se va desemna un apărător din oficiu” [21, p. 84-85].

Cât privește faza judecării cauzei, aceasta este ghidată de anumite principii, care sunt reguli de bază consfințite legal, și care guvernează întreaga activitate desfășurată în fața instanței din momentul parvenirii cauzei penale și până la soluționarea ei, asigurând realizarea în modul cel mai consecvent principiile procesului penal [22, p.525]. Astfel, printre aceste principii, care se regăsesc atât în legislația națională, cât și în cea a României regăsim nemijlocirea, oralitatea, contradictorialitatea, egalitatea în drepturi a părților în fața instanței, publicitatea ședinței de judecată.

Concluzie

Analiza comparativă a aspectelor legate de urmărirea și judecarea infracțiunilor comise de persoanele juridice relevă atât asemănări, cât și diferențe între legislațiile României și Republicii Moldova. Ambele sisteme juridice recunosc personalitatea juridică ca subiect al răspunderii penale, iar procedurile de urmărire penală și judecare a cauzelor se desfășoară în mod obișnuit, cu anumite derogări specificate în legislație. Un aspect esențial este rolul reprezentantului legal sau desemnat, care asigură buna desfășurare a procesului penal și protejarea drepturilor procesuale ale persoanelor juridice acuzate de fapte infracționale. În plus, măsurile preventive aplicabile diferă, legislația românească oferind un cadru mai extins în comparație cu cea a Republicii Moldova, care se limitează la controlul judiciar al persoanei juridice. În acest context, cercetarea de față evidențiază necesitatea adaptării normelor procesuale la complexitatea situațiilor implicând persoanele juridice, promovând astfel o justiție eficientă și echitabilă.

Referințe:

1. *Codul de procedură penală al Republicii Moldova, COD Nr. 122 din 14-03-2003*. Publicat: 05-11-2013, în *Monitorul Oficial* Nr. 248-251 art. 699. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=143537&lang=ro
2. G. Mateuț. *Tratat de procedură penală. Partea generală*. Vol. II, p. 694. Ed. BECK. București, 2012.
3. *Codul de procedură penală al României*. <https://sintact.ro/legislatie/monitorul-oficial/codul-de-procedura-penala-din-2010-legea-nr-135-2010-16910517/cz-2-tyt-iv-roz-ii>
4. I. Dolea, D. Roman, I. Sedlețchi, T. Vizdoagă, ș.a. *Drept procesual penal*, Ed. Cartier Juridic, Chișinău, 2005, p. 920.
5. *Codul penal al României (Legea nr. 286 din 17 iulie 2009 privind Codul penal, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 510 din 24 iulie 2009, modificată și completată ulterior*. <http://legeaz.net/noul-cod-penal/>
6. M. Dogaru. *Aspecte procedurale privind sancționarea persoanei juridice*. *Revista Legea și Viața* nr. 9(201) 2008, Chișinău: Î.S. „Dinamo” – M.A., p. 38-42.
7. V. Păvăleanu, *Răspunderea penală a persoanei juridice în România și în dreptul comparat*. *Revista de Drept Penal Român*, 2013, Vol. 20, Nr. 2, p. 148. ISSN 1223-0790, p. 9. http://www.umk.ro/images/documente/publicatii/conferinta2013/vasile_pavaleanu.pdf

8. *Legea nr. 1 din 06-02-2020 pentru modificarea unor acte normative*. Publicat: 07-04-2020 în *Monitorul Oficial* Nr. 101 art. 163. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=121121&lang=ro
9. M. Udroi, *Procedura penală, partea specială*. Ediția a 6-a, Editura C. H. Beck, București, 2019. 978-606-18-0884-7, p. 847.
10. I. Neagu, M. Damaschin, *Tratat de procedură penală. Partea specială*. Ediția a III-a, revizuită și adăugită. Universul juridic. București, 2021. ISBN 978-606-39-0601-5, p. 565.
11. M. Udroi. *Procedură penală. Partea specială. Noul Cod de procedură penală*. Editura C. H. Beck. București 2014, p. 458-459.
12. M. Udroi, *Procedura penală, partea specială*. Ediția a 6-a, Editura C. H. Beck, București, 2019. 978-606-18-0884-7, p. 846-847.
13. *Ghidul privind procedura de urmărire penală și judecare a infracțiunilor comise de persoane juridice, aprobat prin ordinul procurorului general nr. 98/11 din 22.12.2020*, pag. 27.
14. *Fortum Oil and Gas Oy contra Finlandei*.
15. I. Dolea, D. Roman, T. Vizdoagă, I. Sedlețchi, V. Șterbeț, V. Rotaru, R. Botezatu, A. Cerbu, S. Ursu, E. Erjîu, *Codul de procedură penală, Comentariu*, Editura Cartier, Tipografia Centrală, 2005. ISBN 9975-79-342-8, pag. 698.
16. I. Dolea, *Codul de procedură penală al Republicii Moldova. Comentariu aplicativ*. Ediția a 2-a. Ed. Cartea Juridică. Chișinău, 2020. ISBN 978-9975-3418-0-6, pag. 1288.
17. M. Poalelungi, I. Dolea, T. Vizdoagă, *Manualul judecătorului pentru cauze penale*, Chișinău, 2013, Tipografia Centrală, pag. 1063. ISBN 978-9975-53-231-0. CZU 343+341.6(082). https://www.inj.md/sites/default/files/Manualul%20judecătorului%20pentru%20cauze%20penale_0.pdf
18. I. Neagu, M. Damaschin, *Tratat de procedură penală, Partea specială, în lumina noului cod de procedură penală*, 2015, Universul Juridic, București. ISBN 978-606-673-371-7, p. 506.
19. M. Poalelungi, I. Dolea, T. Vizdoagă. *Manualul Judecătorului pe cauze penale*, Chișinău, 2013, Tipografia Centrală. CZU 343+341.6 (082). ISBN 978-9975-53-231-0. https://www.inj.md/sites/default/files/Manualul%20judecătorului%20pentru%20cauze%20penale_0.pdf
20. F. G. Dumitrescu, *Procedura privind urmărirea penală și judecarea cauzelor privind infracțiunile săvârșite de persoane juridice studiu comparativ între reglementarea din Republica Moldova și România*, Școala doctorală științe juridice, politice și sociologice https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/172-176_5.pdf
21. Arina Ialanji, *Citarea inculpatului – analiză comparativă și judecarea cauzei în lipsa acestuia*, *The Scientific Journal of Cahul „B. P. Hasdeu” State University. Social Sciences* No. 2(8), 2018, pag. 84 – 85. https://jss.usch.md/wp-content/uploads/2021/11/Buletin-USC_Sociale-28-2018_p002-102_p082-101.pdf
22. I. Dolea, D. Roman, I. Sedlețchi, T. Vizdoaga, V. Rotaru, A. Cerbu, S. Ursu, *Drept procesual penal*, Chisinau, 2005, editura Cartier, p. 525.

Date despre autori:

Ana GURGHIS, magistru în drept, asistent universitar, Facultatea Drept, Universitatea de Stat din Moldova.

ORCID: 0009-0002-3842-7299

E-mail: anisoara.girlea@gmail.com

Igor DOLEA, doctor habilitat, profesor universitar, Facultatea Drept, Universitatea de Stat din Moldova.

ORCID: 0000-0003-4094-6098

E-mail: igor.dolea@usm.md

Prezentat la 22.08.2024